

Úti jelentés
a Transparency International németországi szervezete
által rendezett „Strafverfolgung der Korruption” című konferenciáról
2010. december 9., Berlin, Németország

A részvételhez szükséges utazási költségeket az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara, az étkezési költségeket a Magyar Köztársaság Legfőbb Ügyészsége fedezte.

2010. december 9-én, a Korruptióellenes Világnapon számos országban tartanak konferenciákat, szakmai tanácskozásokat a korruptióellenes küzdelem helyzetéről, az antikorrupció lehetőségeiről. A TI németországi szervezete éves korruptió-ellenes konferenciája a korruptió üldözésének lehetőségeivel foglalkozott a büntető igazságszolgáltatásban, és kereste a fellépés határait, illetve a bővítés lehetőségeit. A konferencia a Transparency International és a Friedrich Ebert Stiftung együttműködésében valósul meg évek óta és azon részt vesznek a büntető igazságszolgáltatás gyakorlati jogalkalmazói (bírák, ügyészek, rendőrök, szakértők) mellett a korruptióval és a korruptió elleni fellépéssel foglalkozó elméleti szakemberek is.

A konferencia kulcskérdése volt, hogy a korruptió elleni küzdelemben milyen szerepe lehet a magánszektornak, nemzetközi szervezeteknek, illetve egyes decentralizált szervezeteknek, civileknek, hogyan segíthetik a rendőrség és az ügyészség munkáját. A konferencia tehát a büntető igazságszolgáltatás határait kereste, illetve annak a lehetőségét, hogy milyen területen és mennyiben lehet eredményes az együttműködés a fenti szereplőkkel, illetve ennek hol vannak a határai. A konferencia programja a rossz időjárásra tekintettel kismértékben módosult, azonban az összes tervezett programpontra megtartották.

A konferenciát **Prof Dr. Edda Müller**, a TI német szervezetének vezetője tartotta, és ismertette a TI Korruptió Barométer felmérésének legfrissebb német adatait, külön vizsgálta azt –az egyébként hazánkra is jellemző adatot¹- amely szerint a német válaszadók 70%-a szerint jelent a korruptió komoly problémát Németországban, illetve ugyanekkora aránya a válaszadóknak vélte úgy, hogy a helyzet folyamatosan rosszabbodik, miközben az összes válaszadó 2%-ának volt konkrét korruptió tapasztalása az elmúlt 12 hónapban. A nemzetközi adatok átlaga 60%, illetve 25% a fenti kérdések sorrendjében. A hazaihoz képest viszont jelentős az eltérés a feljelentési hajlandóságra adott válaszok kapcsán: a

---

¹ Lásd az Antikorrupciós Koordinációs testület anyagában. 22.pp. skk.

http://www.irm.gov.hu/korruptio_elleni_strategia/cikk/Korruptio_Elleni_Strategia_munkaanyagok_letoltheto.htm

németek 80%-a feljelentené, illetve feljelentette a hatóságnál, ha korrupciós eset jutna tudomására.²

A konferencia szakmai részének nyitóelőadását **Prof. Dr. Andreas Suchanek**, a Lipcsei Egyetem tanára tartotta bizalom, az etika és a korrupcióelleni küzdelem kapcsolatáról, ahol a korrupcióra vonatkozó jogszabályok, illetve erkölcsi-etikai normák jelentőségét egy futball-pálya, illetve futballmeccs képén keresztül mutatta be. Különös jelentősége van ebben az ún. 'Spielverstaendnisnek', a játék szabályain túl is, amely meggyőződéseket, illetve bizalmat takar, valamint a játék szabályaival kapcsolatos attitűdöket is magában foglalja. Az etika jelentősége, hogy a játékosoknak a szabályokon túl a játékról és a játékszabályok jelentőségéről is hasonló legyen a meggyőződése, felfogása. Ez vonatkozik a játékosok és a bírón kívül a meccset megtekintő nézőkre is.

A korrupcióelleni küzdelem „arany szabálya”, hogy az embereket meg kell arról győzni, hogy a saját korrupcióellenes hozzájárulásuk egy „értelmes befektetés”.³ Suchanek érintette a az önérték, illetve az egyéni érdek problémáját is a korrupcióelleni küzdelem szempontjából.

Rolf Jaeger, a Bund Deutscher Kriminalbeamter igazgatója az állami nyomozóhatóságoknál a gazdasági bűncselekmények felderítése kapcsán jelentkező hiányosságokról tartotta meg előadását és ebből a szempontból vizsgálta a magánnyomozói szervezeteket is. Kiemelte, hogy míg az NSZK-ban szövetségi és tartományi szinten a nyomozást több esetben felesleges párhuzamosságok jellemzik, az elkövetésre egyre inkább a nemzetköziesedés jellemző. További probléma, hogy az NSZK-ban még megközelítő becslést sem tudnak adni az előadó szerint a látens gazdasági bűnözés terjedelméről, illetve struktúrájáról, a statisztika szerint pedig az egyes tartományok között nagyon jelentős eltérések vannak 100.000 főre jutó gazdasági bűncselekmények számában (átlagos 103 eset/100.000 fő, de az egyes tartományok között akár nyolcszoros eltérés is mutatkozik.). Az előadó röviden foglalkozott a sértettek feljelentési hajlandóságának kérdésével is. Mivel a sértettek sokszor nem az állami szervekhez fordulnak, hanem magánbiztonsági szervezetekhez, amelyek tevékenységét nem a német büntetőeljárás törvény, az StPO szabályozza, azért ezek az „eljárások” bizonytalan helyzetben és szabályok között folynak le, és ez további problémákat generál.

A Német Szövetségi Igazságügy-minisztérium képviselőjében jelen lévő **Dr. Kraeude** visszautasította, hogy a kormányzat törekvése volna a büntetőeljárás további „privatizációja”. Ugyanakkor a Siemens példáján keresztül mutatta be, hogy a privát szervezetekkel és cégekkel való együttműködésnek mekkora jelentősége lehet a korrupcióelleni küzdelemben. A Siemens a rá vonatkozó gyanú felmerülése után

---

² A részletes adatok a konferencia óta elérhetővé váltak a szervezet honlapján: <http://www.transparency.de/2010-12-09-GCB-2010.1797.0.html>

³ „Investitionen in die Bedingungen der gesellschaftlichen Zusammenleben zum gegenseitigen Vorteil.”

házkutatást is tartott a cég székhelyén, amelyhez az támogatást nyújtott. 2007. óta működteti a Siemens az ún. amnesztiaprogramját, amelyben vállalta, hogy nem lesz munkajogi következménye annak, ha valamely munkáltatója önként bevallja korrupciós tevékenységét, és felfedi annak körülményeit. Természetesen ez a büntetőjogi következmények alól nem mentesíti. A Siemens-eset a miniszteri főtanácsadó szerint jó példája az állami és a privát szféra együttműködésének.

A délután folyamán **Daniel Domscheit-Berggel** folytatott beszélgetést **Dr. Christian Humborg**, a TI németországi szervezetének ügyvezetője. Domscheit-Berg korábban a Wikileaks szóvivője volt, IT biztonsági szakértőként dolgozik. A beszélgetés témája a korrupciós cselekmények kiderítése, illetve felderítése volt, decentralizált nyilvánossághozatal révén (dezentrale Enthüllungsplattform) segítségével. Ennek egy példája a Wikileaks, amely minősített és ellenőrzött adatok nyilvánosságra hozatalát végzi. A korrupcióellenes küzdelemben betöltött szerepével kapcsolatban merül fel a titokkal való visszaélés újradefiniálásának jelentősége. Domscheit-Berg több olyan esetet mutatott be, amelyekben keresztül nyilvánvaló, hogy a Wikileaksnek mekkora szerepe volt korrupciós ügyek kiderülésében és abban, hogy ezt eljárás követte. Ilyen ügyek voltak Kenyában, Peruban (Petrogate), Izlandon (Kaupthing), az Egyesült Királyságban (Galvin Report, Trafigura), illetve Svájcban is (Julius Baer). A szervezet célja, hogy ne csak a Wikileaks létezzen, hanem több hasonló decentralizált „platform” is. Ezek jelentőségét a gyorsaságuk adja. A titok kiszivárogtatója név nélkül és azonnal tölthet fel adatokat a Wikileakshez, a forrás a későbbiekben nem lesz visszakereshető. Így tehát, az esetlegesen akár megsértett dolgozóknak nincs idejük végiggondolni a szivárogtatás következményeit, pusztán –akár dühből- feltöltik az adatokat. Ha mindez egy hagyományos eljárásban történne, akkor többször is meggondolnák, hogy megéri-e nekik az eljárás.

Domscheit-Berg felvetette azt is, hogy a nyelvben sajnálatosan a titkok kiszivárogtatójának (Geheimnisverraeter) negatív konnotációja van, ahelyett, hogy például „figyelemfelkeltőnek” neveznék, így utalva a tevékenysége pozitív következményeire. A Wikileakshez kicsit hasonló tevékenységet végez Észak-Rajna – Vesztfália (NRW) tartomány is, ahol egy postaládába névtelenül lehet bedobni a korrupcióra vonatkozó információkat.

Kérdés, hogy milyen viszonyban van egymással a titokhoz való jog, illetve az információhoz való jog, különösen akkor, ha a titok „gazdája” korrupciót követett el. A szakértő szerint ez nem egy lezárult vita, hanem ezt a társadalomnak a jövőben kell eldöntenie, újragondolnia.

Felmerült, hogy a médiával való együttműködés és közös munka eredményeképpen az egyes nyomtatott és internetes sajtótermékeknek is lehetne elektronikus postaládájuk, ahova név nélkül lehetne hasonló információkat küldeni. A szakértő szerint ez a megoldás egyrészt azért nem elegendő, mert ezek az orgánusok sajtókonszernek tagjai, így különben sem függetlenek, másrészt pedig visszakereshető a feladó, így sérül az anonimitás elve.

A programot egy, a tervezettől eltérő összetételben lezajlott **kerekasztal-beszélgetés** zárta, amelyen Klaus-Uwe Benneter (ügyvéd), Jörg Schmitt (Der Spiegel), Peter Fries (TI)

és Wolfgang Hetzer (OLAF) vettek részt és mondták el álláspontjukat a konferencián felmerült egyes kérdésekről.

Budapest, 2010. december 30.

Dr. Vig Dávid
tudományos segédmunkatárs